

AN CHOMHAIRLE EORPACH

Tugann an Chomhairle Eorpach, atá comhdhéanta de chinn stáit nó rialtais na mBallstát, an spreagadh atá riachtanach d'fhorbairt an Aontais Eorpaigh agus leagann sí amach treoirínte polaitiúla ginearálta. Is comhalta gan ceart vótála é Uachtarán an Choimisiúin chomh maith. Tugann Uachtarán Pharlaimint na hEorpa aitheasc don Chomhairle Eorpach ag tús a cuid cruinnithe. Bunaíodh an Chomhairle Eorpach mar institiúid de chuid an Aontais agus tugadh uachtaránacht fhadtéarmach di le Conradh Liospóin.

BUNÚS DLÍ

Airteagail 13, 15, 26, 27 agus 42(2) den Chonradh ar an Aontas Eorpach (CAE).

STAIR

Is í an Chomhairle Eorpach anois comhdháil mhullaigh chinn stáit nó rialtais Bhallstáit AE. Reáchtáladh an chéad cheann de na 'cruinnithe mullaigh Eorpacha' seo i bPáras in 1961 agus d'éirigh siad níos minice ó 1969 i leith.

Rinneadh an cinneadh ag an gcruinniú mullaigh Eorpach i bPáras i mí Feabhra 1974 gur cheart cruinnithe sin na gCeann Stáit nó Rialtais a reáchtáil as sin amach ar bhonn rialta faoin ainm 'An Chomhairle Eorpach', a mbeadh sé de chumas aici cur chuige ginearálta a ghlacadh d'fhadhbanna na lánpháirtíochta Eorpaí agus a chinntiú go gcomhordófaí gníomhaíochtaí an Aontais go cuí.

Áiríodh an Chomhairle Eorpach den chéad uair i gcorp Chonarthaí an Chomhphobail leis an Ionstraim Eorpach Aonair (1986), faoinar sainmhíodh a comhdhéanamh agus foráladh do chruinnithe leathbhliantúla.

Cuireadh a ról ar bhonn foirmiúil i bpróiseas institiúideach an Aontais Eorpaigh le Conradh Maastricht (1992).

Rinneadh institiúid iomlán san Aontas Eorpach den Chomhairle Eorpach le Conradh Liospóin (Aireagal 13 CAE) agus rinneadh sainmhíniú ar a chúraimí, arb iad sin 'an spreagadh is gá [a thabhairt] dá fhorbairt agus [...] na treoirínte agus na tosaíochtaí polaitiúla ginearálta [a shainiú]' (Airteagal 15 CAE). Tá an Chomhairle Eorpach agus Comhairle an Aontais Eorpaigh ('an Chomhairle' ina dhiaidh seo) tagtha ar chomhaontú roinn II de Bhuiséad AE (Airteagal 43(b) den Rialachán Airgeadais) a roinnt, arb é sin an chúis nach bhfuil ach deich roinn ag an mbuiséad ginearálta in áit aon cheann déag, cé gur institiúidí ar leith iad an Chomhairle Eorpach agus an Chomhairle. Eagar

EAGAR

Tugann sí le chéile cinn stáit nó rialtais na 28 mBallstát agus uachtarán an Choimisiúin (Airteagal 15(2) CAE). Glacann Ardionadaí an Aontais do Ghnóthaí Eachtracha agus don Bheartas Slándála páirt ina cuid oibre. Is iondúil go dtugtar cuireadh d'Uachtarán Pharlaimint na hEorpa labhairt ag tús an chruinnithe (Airteagal 235(2) CFAE).

Déanann an Chomhairle Eorpach féin an t-uachtarán a thoghadh ar feadh téarma dhá bhliain go leith, ar féidir é a athnuachan uair amháin, agus déanann an tUachtarán ionadaíochta ar AE sa domhan mór.

Is iondúil gur de chomhthoil a dhéanann an Chomhairle Eorpach cinntí, ach déantar líon ceapachán tábhachtach, áfach, le tromlach cáilithe (go háirithe a hUachtarán féin, roghnú an iarrthóra a bheidh le toghadh mar uachtarán ar an gCoimisiún Eorpach agus ceapachán Ardionadaí an Aontais do Ghnóthaí Eachtracha agus don Bheartas Slándála agus Uachtarán an Bhainc Ceannais Eorpaigh).

Is gnách go dtagann an Chomhairle Eorpach le chéile ceithre huair sa bhliain ar a laghad. Tá an Chomhairle Eorpach tagtha le chéile ar bhonn níos minice ó 1998 i leith, go háirithe le linn na géarchéime airgeadais agus le linn na géarchéime fiachais sa limistéar euro a lean í. Bhí go leor le déanamh ag an gComhairle Eorpach le déanaí freisin mar gheall ar an sreabhadh imirce go dtí AE agus saincheistean a bhaineann leis an tslándáil inmheánach.

Ó 2016, tá na cinn stáit agus rialtais tagtha le chéile freisin mar chuid de 'AE-27', gan an Ríocht Aontaithe. Ba chruinnithe neamhfhoirmiúla na cruinnithe sin ar dtús sular thug an Ríocht Aontaithe fógra oifigiúil faoina tarraingt siar ó AE faoi Airteagal 50 CAE i mí an Mhárta 2017. Tar éis an fhógra, tionóladh roinnt cruinnithe foirmiúla den 'Chomhairle Eorpach (Airteagal 50)' idir AE-27 ag an am céanna leis na gnáthchruinnithe.

Sa bhreis air sin, tagann comhaltaí na Comhairle Eorpaí le chéile freisin i bhformáid 'Comhdhálacha Idir-Rialtasacha' (CIRanna): tionóltar comhdhálacha ionadaithe rialtais na mBallstát seo chun athruithe ar chonarthaí AE a phlé agus a chomhaontú. Sular tháinig Conradh Liospóin i bhfeidhm in 2009, ba é sin an t-aon nós imeachta faoina bhféadfaí na Conarthaí a athbhreithniú. Tugtar an 'gnáthnós imeachta um athbhreithniú' air anois. Cinneann CIR, a thionóllann Uachtarán na Comhairle Eorpaí, athruithe ar na conarthaí d'aontoil.

AN RÓL

A. Ionad i gcóras institiúideach AE

De réir Airteagal 13 CAE, is cuid de 'chreat institiúideach aonair' an Aontais í an Chomhairle Eorpach. Is é an ról atá aici, áfach, ná spreagadh polaitiúil ginearálta a thabhairt seachas feidhmiú mar chomhlacht cinnteoireachta sa chiall reachtach. Ní dhéanann sí cinntí a mbeadh iarmhairtí reachtacha acu don Aontas ach amháin i gcásanna eiseachtúla (féach pointe C(2) thíos), ach tá líon cumhachtaí cinnteoireachta institiúidí faighte aici. Tá údarás ag an gComhairle Eorpach anois gníomhartha ceangailteacha a ghlacadh is féidir a agóid os comhair na Cúirte Breithiúnais, a n-áirítear leo mainneachtain gníomhú (Airteagal 265 CFAE).

Le hAirteagal 7(2) CAE, tugtar de chumhacht don Chomhairle Eorpach an nós imeachta a thionscnamh chun cearta Ballstáit a chur ar fionraí mar thoradh ar shárú tromchúiseach ar luachanna an Aontais, faoi réir ag toiliú a fháil ó Pharlaimint na hEorpa.

B. Caidrimh leis na hinstiúidí eile

Déanann an Chomhairle Eorpach cinntí le neamhspleáchas iomlán agus, i bhformhór na gcásanna, ní theastaíonn tionscnamh ón gCoimisiún nó rannpháirtíocht na Parlaiminte.

Coinníonn Conradh Liospóin nasc eagrúcháin leis an gCoimisiún, áfach, mar gur comhalta den Chomhairle Eorpach gan ceart vótála a uachtarán, agus freastalaíonn Ardionadaí an Aontais do Ghnóthaí Eachtracha agus don Bheartas Slándála ar na díospóireachtaí. Anuas air sin, iarrann an Chomhairle Eorpach go minic ar an gCoimisiún tuarascálacha a chur faoina bráid mar ullmhúchán dá cruinnithe. Le hAirteagal 15(6)(d) CAE, bíonn ar Uachtarán na Comhairle Eorpaí tuarascáil a thíolacadh don Pharlaimint tar éis gach ceann de chruinnithe na Comhairle Eorpaí. Bíonn cruinniú aige le hUachtarán na Parlaiminte chomh maith le ceannairí na ngrúpaí polaitiúla ar bhonn míosúil, agus i mí Feabhra 2011, d'aontaigh sé ceisteanna i scríbhinn ó FPEanna maidir lena ghníomhaíochtaí polaitiúla a fhreagairt. Ach tá an Pharlaimint in ann tionchar áirithe neamhfhoirmiúil a imirt trí láithreacht a huachtaráin ag cruinnithe na Comhairle Eorpaí agus ag cruinnithe na gceannairí páirtí ina bhfiní polaitiúla Eorpacha sna réamhchruinnithe a bhíonn acu sula dtagann an Chomhairle Eorpach le chéile, chomh maith leis na rúin a ghlacann sí maidir le míreanna atá ar an gclár oibre do chruinnithe, maidir le torthaí na gcruinnithe agus maidir leis na tuarascálacha foirmiúla a thíolacann an Chomhairle Eorpach.

Nuair a tháinig Conradh Liospóin i bhfeidhm, tugadh ról d'oifig nua Ardionadaí an Aontais do Ghnóthaí Eachtracha agus don Bheartas Slándála i ndáil le beartas eachtrach a mholadh agus a chur i gcrích thar ceann na Comhairle Eorpaí. Cinntíonn Uachtarán na Comhairle Eorpaí ionadaíocht sheachtrach an Aontais maidir le saincheisteanna a bhaineann lena Chomhbheartas Eachtrach agus Slándála, gan dochar do chumhachtaí Ardionadaí an Aontais do Ghnóthaí Eachtracha agus don Bheartas Slándála.

C. Cumhachtaí

1. Instiúideach

Tugann an Chomhairle Eorpach 'an spreagadh is gá dá fhorbairt' do AE agus sainíonn sí 'na treoirínte agus na tosaíochtaí polaitiúla ginearálta' (Airteagal 15(1) CAE). Déanann sí cinneadh freisin trí thromlach cáilithe ar chomhdhéanamh na Comhairle agus ar fhéilire na n-uachtaránachtaí rothlaí.

2. Ábhair a bhaineann leis an gcomhbheartas eachtrach agus slándála ([5.1.1](#)) agus ([5.1.2](#))

Sainíonn an Chomhairle Eorpach prionsabail agus treoirínte ginearálta don chomhbheartas eachtrach agus slándála agus déanann sí cinneadh faoi chomhstraitéisí dá chur chun feidhme (Airteagal 26 CAE). Déanann sí cinneadh d'aon

toil an molfaidh sí do na Ballstáit bogadh i dtreo comhbheartas cosanta an Aontais a chumadh go comhleanúnach, faoi Airteagal 42(2) CAE.

Má tá Ballstát ag beartú cur i gcoinne cinneadh a ghlacadh ar chúiseanna tábhachtacha beartais náisiúnta, d'fhéadfadh an Chomhairle cinneadh trí thromlach cáilithe a iarraidh go ndéanfar an t-ábhar a tharchur chuig an gComhairle Eorpach chun cinneadh a ghlacadh d'aon toil (Airteagal 31(2) CAE). D'fhéadfadh feidhm a bheith ag an nós imeachta céanna má dhéanann Ballstáit an cinneadh comhar feabhsaithe a bhunú sa réimse seo (Airteagal 20 CAE).

3. Rialachas eacnamaíoch agus creat airgeadais ilbhliantúil (CAI) (1.4.3.)

Ó 2009 i leith, d'fhág géarchéim an fhiachais cheannasaigh gurb í an Chomhairle Eorpach agus na cruinnithe mullaigh euro na príomhghníomhairí a thug aghaidh ar ar thit amach de thoradh na géarchéime baincéireachta domhanda. Tá pacáistí cabhrach airgeadais faighte ag roinnt Ballstát trí chomhaontuithe *ad hoc* nó sealadacha ar chinn na cinn stáit nó rialtais orthu agus ar dhaingnigh na Ballstáit ina dhiaidh sin iad. Bronnfar cabhair airgeadais amach anseo tríd an Sásra Cobhsaíochta Eorpach buan. Tá Conradh idirnáisiúnta leagtha amach ag rialtais na mBallstát, le rannpháirtíocht ghníomhach an Choimisiúin, na Parlaiminte agus an Bhainc Ceannais Eorpaigh — an Conradh ar Chobhsaíocht, ar Chomhordú agus ar Rialachas (a dtugtar an 'Comhshocrú Fioscach' air chomh maith) — faoina gceadaítear rialú níos déine ar bheartais bhuiséadacha agus shoch-eacnamaíocha na mBallstát. Ardaíonn sé sin ceisteanna faoi ról an Choimisiúin agus na Parlaiminte maidir le rialachas eacnamaíoch an limistéir euro.

Tá ról tábhachtach ag an gComhairle Eorpach chomh maith sa Seimeastar Eorpach. Eisíonn sí treoshuíomhanna beartais maidir le hathchóiriú maicreacnamaíoch, fioscach agus struchtúrtha ag a cruinnithe earraigh, chomh maith le beartais chun dlús a chur le fás. Tacaíonn sí ag a cruinnithe i mí an Mheithimh le moltaí a eascraíonn as an measúnú atá déanta ar na Cláir Náisiúnta Athchóirithe atá leagtha amach ag an gCoimisiún agus atá pléite sa Chomhairle.

Bhí baint aici chomh maith leis an gcaibidlíocht faoin gCreat Airgeadais Ilbhliantúil (CAI), áit a bhfuil ról lárnach aici i gcomhaontú polaitiúil ar na príomh-shaincheisteanna polaitiúla i rialachán CAI a thabhairt i gcrích, amhail teorainneacha caiteachais, cláir caiteachais agus maoiniú (acmhainní).

4. Comhar póilíneachta agus breithiúnach in ábhair choiriúla (4.2.6)

Ar iarraidh ó chomhalta den Chomhairle, déanann an Chomhairle Eorpach cinneadh an mbunófar comhar feabhsaithe i réimse atá gaolmhar leis an réimse seo (Airteagal 20 CAE). Tugadh isteach roinnt clásal idirlinne nua le Conradh Liospóin a chuir ar chumas na Comhairle Eorpaí an fhoirmle cinnteoireachta sa Chomhairle a athrú ó aontoilíocht go tromlach (1.2.4).

A BHFUIL BAINTE AMACH

D'éirigh leis an gComhairle Eorpach treoirlínte ginearálta a ghlacadh i gcomhair gníomhaíocht ó AE. An 27 Meitheamh 2014, ghlac an Chomhairle Eorpach le cúig réimse beartais le bheith mar threoir ag obair AE sa chéad chúig bliana eile: (1)

fostaíocht, fás agus iomaíochas; (2) saoránaigh a chumhachtú agus a chosaint; (3) beartais fuinnimh agus aeráide; (4) saoirse, slándáil agus ceartas; agus (5) an tAontas mar ghníomhaí láidir ar ardán an domhain. Leagtar amach na tosaíochtaí sin i ndoiciméad dar teideal 'Clár straitéiseach don Aontas i dtrátha seo an athraithe'. Úsáidtear é chun obair na Comhairle Eorpaí a phleanáil agus cuireann sé bonn le cláir oibre institiúidí eile AE.

Tá cúnaimh tugtha ag an gComhairle Eorpach freisin chun teacht ó dhúsháinn i bpróiseas cinnteoireachta an Chomhphobail. Mar sin féin, d'fhéadfadh a comhdhéanamh idir-rialtasach agus a nósanna imeachta cinnteoireachta a bheith ag cur srian le forbairt fheidhreach lánpháirtíocht na hEorpa trí chéile. Tá measúnú le déanamh i gcónaí ar na hathruithe institiúideacha a tionscnaíodh le Conradh Liospóin. Is fiú a lua go gcuireann Uachtarán na Comhairle Eorpaí tuairisc rialta chuig Parlaimint na hEorpa.

A. An comhbheartas eachtrach agus slándála

Is gné thábhachtach de chruinnithe mullaigh na Comhairle Eorpaí é an beartas eachtrach agus slándála ó thus na 1990idí. I measc na gcinntí ar glacadh leo sa réimse seo, áirítear na cinn seo a leanas:

- An tslandáil idirnáisiúnta agus an comhrac i gcoinne na sceimhlitheoireachta;
- Beartas comharsanachta na hEorpa agus an caidreamh leis an Rúis;
- An caidreamh le tíortha na Meánmhara agus an Mheánoirthir.

Rinne an Chomhairle Eorpach an cinneadh ag a cruinniú in Heilsincí an 10 agus 11 Nollaig 1999 an beartas eachtrach agus slándála a threisiú trí chumas bainistíochta géarchéime míleata agus neamh-mhíleata a fhorbairt.

Ag a cruinniú sa Bhruiséil an 12 Nollaig 2003, d'fhormheas an Chomhairle Eorpach Straitéis Slándála na hEorpa.

Ag a cruinniú sa Bhruiséil an 22 agus an 23 Meitheamh 2016, d'aontaigh an Chomhairle Eorpach gur ghá tús a chur le buanchomhar struchtúrtha (PESCO) chun slándáil agus cosaint na hEorpa a neartú. Bunaíodh PESCO le cinneadh ón gComhairle an 11 Nollaig 2017. Tá Ballstáit uile an Aontais rannpháirteach in PESCO, seachas an Danmhairg, Málta agus an Ríocht Aontaithe.

B. Méadú (5.5.1)

Is í an Chomhairle Eorpach a shocraigh na téarmaí do gach babhta méadaithe AE. Rinne sí an réamhobair i gCóbanháván in 1993 le haghaidh sraith aontachais eile (critéir Chóbanháván). Sonraíodh tuilleadh na critéir iontrála agus na hathchóirithe institiúideacha is gá roimh ré ag cruinnithe i mblianta ina dhiaidh sin.

Rinne Comhairle Eorpach Chóbanháván (12 agus 13 Nollaig 2002) an cinneadh go dtarlódh aontachas na Cipire, na hEastóine, na Laitvia, na Liotuáine, Mhálta, Phoblacht na Seice, na Polainne, na Slóivéine, na Slóvaice agus na hUngáire an 1 Bealtaine 2004. Tháinig an Rómáin agus an Bhulgáir isteach san Aontas an 1 Eanáir 2007.

Ag a cruinniú an 3 Deireadh Fómhair 2005, d'fhormheas an Chomhairle creat caibidlíochta leis an gCróit agus an Tuirc maidir lena n-aontachas le AE. Síníodh an

Conradh Aontachais leis an gCróit an 9 Nollaig 2011, agus tháinig an Chróit isteach an 1 Iúil 2013.

C. Athchóiriú institiúideach

Rinne an Chomhairle Eorpach cinneadh ag a cruinniú in Tampere (15 agus 16 Deireadh Fómhair 1999) maidir leis na socruithe chun Cairt um Chearta Bunúsacha an Aontais a dhréachtú (4.1.2). Thionóil Comhairle Eorpach Heilsincí (Nollaig 1999) an chomhdháil idir-rialtasach lenár ullmhaíodh do Chonradh Nice.

Rinne Comhairle Eorpach Laeken (an 14 agus an 15 Nollaig 2001) an cinneadh Comhdháil ar Thodhchaí na hEorpa a thionól, agus is ag an gComhdháil sin a leagadh amach an Conradh Bunreachtá míchinníúnach (1.1.4). Rinne Comhairle Eorpach an 21 agus 22 Meitheamh 2007, tar éis dhá bhliain go leith sáinne gan réiteach, sainordú mionsonraithe le haghaidh comhdhála idir-rialtasaí a ghlacadh, as ar lean síniú Chonradh Liospóin an 13 Nollaig 2007, agus a tháinig i bhfeidhm an 1 Nollaig 2009 (1.1.5). An 25 Márta 2011, ghlac sí an cinneadh lena leasaíodh Airteagal 136 agus a rinne éascaíocht do Shásra Cobhsaíochta Eorpach a chruthú.

An 29 Meitheamh 2018, ghlac an Chomhairle Eorpach an cinneadh maidir le comhdhéanamh Pharlaimint na hEorpa faoinar féidir leis na Ballstáit na bearta náisiúnta is gá a achtú chun na toghcháin do théarma parlaiminteach 2019–2024 a eagrú^[1].

An 23 Márta 2018, ghlac an Chomhairle Eorpach (Airteagal 50), agus í tagtha le chéile i bhformáid AE-27, na treoirlínte maidir leis an gcreat don chaidreamh amach anseo leis an Ríocht Aontaithe tar éis Brexit. De réir na dtreoirlínte, tá an tAontas ag iarraidh go mbeadh an chomhpháirtíocht is dlúithe agus is féidir ann leis an Ríocht Aontaithe, lena gcumhdófaí an trádáil agus an comhar eacnamaíoch, an tslándáil agus an chosaint, agus réimsí eile nach iad.

An 10 Aibreán 2019, thug an Chomhairle Eorpach (Airteagal 50) dá haire an litir ón bPríomh-Aire Theresa May dar dáta an 5 Aibreán 2019, inar iarr sí go gcuirfí síneadh breise leis an tréimhse dá dtagraítear in Airteagal 50(3) CAE. Cheadaigh an Chomhairle Eorpach síneadh chun gur féidir an Comhaontú um Tharraingt Siar a dhaingniú. Mar sin féin, níor cheart an síneadh sin a bheith ann ach fad is gá, agus gan a bheith ann, in aon chás, tar éis 31 Deireadh Fómhair 2019. Má dhaingníonn an dá pháirtí an Comhaontú um Tharraingt Siar roimh an dáta sin, déanfar an tarraingt siar ar an gcéad lá den mhí dár gcionn.

Eeva Pavy
05/2019

[1] Cinneadh 2018/937/AE ón gComhairle Eorpach an 28 Meitheamh 2018 lena socraítear comhdhéanamh Parlaimint na hEorpa, IO L 165, 2.7.2018, Ith. 1

